

D E C I Z I E

26 august 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Ion Corolevschi, Galina Stratulat
Iuliana Oprea, Ion Druță

examinând, fără înștiințarea participanților la proces, cererea de recurs declarată de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Agachi Viorel împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Comisariatului General de Poliție mun. Chișinău, Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 februarie 2015, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Agachi Viorel și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și menținută hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 06 aprilie 2012,

c o n s t a ț ă

La 07 octombrie 2011, Agachi Viorel a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Comisariatului General de Poliție mun. Chișinău și Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii, reclamantul Agachi Viorel a indicat că, la 20 iulie 2005, orele 15⁰⁰, ofițerii Comisariatului General de Poliție mun. Chișinău, Valeriu Cașcaval, Ion Palii, Gheorghe Alexei, Anatol Ivanov și alții l-au reținut la domiciliul său de pe str. Bogdan Voevod, 2/1, ap. 32, mun. Chișinău și l-au escortat în incinta Comisariatului General de Poliție.

Menționează reclamantul că, de la orele 15³⁰ până la orele 23¹⁰, a fost torturat, în biroul de lucru a ofițerului Valeriu Cașcaval, cu o deosebită cruzime pentru a recunoaște infracțiunile care nu le-a comis și a depune declarații mincinoase în privința lui Gheorghe Străisteanu.

Afirmă, reclamantul Agachi Viorel că, la 20 iulie 2005, orele 23¹⁰, ofițerul Anatol Ivanov a întocmit un proces-verbal de reținere și l-a escortat în Izolatorul de Detenție Provizorie a Comisariatului General de Poliției mun. Chișinău, iar, la 22 iulie 2005, judecătorul de instrucție al Judecătoriei Centru mun. Chișinău a emis o încheiere și un mandat de arest pe numele lui pe un termen de 10 zile.

La 25 iulie 2005, Serviciul de presă al Comisariatului General de Poliție mun. Chișinău a publicat un comunicat de presă în care a indicat: „în urma investigațiilor operative, efectuate de către angajații poliției criminale a Comisariatului General de Poliție, la 20 iulie, în flagrant, a fost reținută o grupare criminală, care practica furturile din automobile prin „metoda moscovită”. Reținuții: locuitorul satului Țigănești, raionul Strășeni pe nume Gheorghe Străisteanu în vârstă de 51 ani și băștinașul orașelului Călărași Viorel Agachi, anterior judecat, în vârstă de 31 ani, au fost documentați pe parcursul mai multor luni.... După cum a relatat unul din reținuți, gentuțele și documentația furată erau aruncate, iar banii și alte bunuri materiale „dobândite” erau împărțite egal între complici”.

La comunicatul de presă menționat au fost atașate două poze cu Gheorghe Străisteanu și Viorel Agachi. Mass-media din Moldova a reiterat acest comunicat în aceeași zi.

Mai indică reclamantul că, la 27 iulie 2005, judecătorul de instrucție al Judecătoriei Centru mun. Chișinău a emis o încheiere și un mandat de arest prin care a prelungit termenul de arest cu 20 de zile. La 18 august 2005, judecătorul de instrucție a prelungit termenul de arest în privința lui Agachi Viorel încă cu 30 de zile.

Iar, la 29 august 2005, dosarul penal a fost expediat pentru examinare în fond în Judecătoria Buiucani mun. Chișinău.

Susține reclamantul că, în perioada 20 iulie - 29 august 2005, a fost scos din Izolatorul de Detenție Provizorie și escortat în birourile de lucru a colaboratorilor Comisariatului General de Poliție, unde a fost supus torturii de 27 de ori.

De la 29 august 2005 până la 20 noiembrie 2006 (1 an și 3 luni) a fost deținut în stare de arest în Penitenciarul 13 mun. Chișinău fără vreun mandat de arest sau încheiere judecătorească. Doar la data de 21 noiembrie 2006, Judecătoria Buiucani mun. Chișinău a emis o încheiere prin care a dispus eliberarea unui mandat de arest pe numele lui, pe un termen de 90 de zile.

La 01 februarie 2007, Judecătoria Buiucani mun. Chișinău a emis o sentință vădit ilegală prin care dânsul a fost condamnat la 12 ani de închisoare, iar, la 04 iulie 2011, peste 6 ani de la reținere și arestare, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție a emis o decizie irevocabilă prin care a fost achitat pe motiv că faptele nu au fost comise de dânsul.

Astfel, susține reclamantul că, în urma acțiunilor vădit ilicite ale procurorilor și instanțelor judecătorești, a fost condamnat și deținut intenționat, contrar legii în stare de arest, în condiții inumane și degradante, în Izolatorul de Detenție Provizorie al Comisariatului General de Poliție și în izolatorul de Urmărire Penală al Penitenciarului 13 mun. Chișinău - 5 ani, 11 luni și 16 zile.

Explică, că până la fabricarea dosarului penal, arestarea și condamnarea sa, dânsul era o persoană sănătoasă, iar în perioada de detenție ilegală a suferit psihic și

fizic, fapt ce i-a pus în pericol viața și sănătatea, deoarece în permanență erau executate indicațiile procurorilor și, ca rezultat, s-a îmbolnăvit grav.

În temeiul acestor circumstanțe și a normelor de drept sus enunțate, estimează prejudiciul moral cauzat în sumă de 3 520 000 lei sau 200 000 Euro, sumă care reiese din detenția ilegală pe parcursul perioadei de 5 ani, 11 luni și 16 zile, condițiile inumane și degradante ale izolatorului de detenție.

Mai indică, că Serviciul de presă al Comisariatului General de Poliție mun. Chișinău și a Procuraturii Generale, la comandă, au răspândit informație defăimătoare despre Agachi Viorel prin toate mijloacele de informare în masă, fiind învinuit ilegal în comiterea unei infracțiuni deosebit de grave prevăzută de art. 195 alin. (2) Cod penal, care prevede o pedeapsă maximă cu închisoarea de până la 25 ani, în urma căreia a suferit psihic și fizic enorm, îmbolnăvinduse-se grav.

Referitor la prejudiciul material, menționează că, salariul mediu lunar ratat pe perioada de 5 ani, 11 luni și 16 zile, conform certificatului Biroului Național de Statistică, a câte 3 054 lei lunar x la 72 de luni, în baza art. 8 lit. c) al Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 = 219 888 lei, plus 15,5 % din 219 888 lei, în baza art. 585, art. 619 Cod civil și conform datelor Băncii Naționale privind rata de refinanțare = 34 082 lei, constituie în total suma de 253 970 lei.

Solicită încasarea din contul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova în beneficiul lui Viorel Agachi cu titlu de prejudiciu material suma de 253 970 lei și cu titlu de prejudiciu moral suma de 3 250 000 lei sau 200 000 Euro, cauzat prin acțiunile ilicite ale procurorilor și instanțelor judecătorești, obligarea Procuraturii Generale a Republicii Moldova, Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova și Comisariatului General de Poliție mun. Chișinău să emită un comunicat de presă analogic celui din data de 25 iulie 2005 și 04 iulie 2007 prin care să dezmințe informația defăimătoare răspândită în privința lui Viorel Agachi, să prezinte scuzele oficiale, în formă scrisă, să difuzeze scuzele oficiale prin aceleași mijloace de informare în masă prin care a fost difuzată informația despre învinuirea și condamnarea lui și încasarea în beneficiul reclamantului din contul Ministerului Afacerilor Interne – 500 000 lei, Comisariatului General de Poliție – 500 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin răspândirea informației defăimătoare în urma cărora a suferit psihic și fizic enorm.

Prin încheierea protocolară din 30 ianuarie 2012 a fost atras în calitate de copârât Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

În cadrul susținerilor orale, reprezentantul lui Viorel Agachi, avocatul Petru Drăguțan, a solicitat admiterea parțială a cererii, încasarea salariului pentru anul 2005 – 9 445 lei, 2006 – 26 640 lei, 2007 – 32 353 lei, 2008 – 39 150 lei, 2009 – 41 940 lei, 2010 – 43 836 lei, 2011 – 18 263 lei, în total suma de 211 267 lei și încasarea prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu titlu de prejudiciu moral suma de 500 000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 06 aprilie 2012, a fost admisă parțial acțiunea și încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova în beneficiul lui Agachi Viorel suma de 72 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 211 267 lei cu titlu de salariu ratat, în total suma de 283 267 lei. În rest acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 13 noiembrie 2012 a fost respins apelul declarat de către Agachi Viorel și menținută hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 06 aprilie 2012.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 30 aprilie 2013 a fost restituită ca tardivă cererea de apel declarată de Ministerul Finanțelor.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 11 septembrie 2013, a fost admis recursul declarat de Ministerul Finanțelor, casată încheierea Curții de Apel Chișinău din 30 aprilie 2013 și restituită pricina spre judecarea apelului în fond în Curtea de Apel Chișinău.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2013 a fost respinsă cererea de apel a Ministerului Finanțelor și menținută hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 06 aprilie 2012.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 25 iunie 2014 a fost admis recursul declarat de către Ministerul Finanțelor, casate integral deciziile Curții de Apel Chișinău din 13 noiembrie 2012 și 10 decembrie 2013 și restituită pricina spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecători.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 februarie 2015 au fost respinse cererile de apel depuse de Agachi Viorel și Ministerul Finanțelor și menținută hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 06 aprilie 2012.

La 11 mai 2015, Ministerul Finanțelor a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 februarie 2015 și hotărârii Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 06 aprilie 2012 cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Recurentul a invocat că instanțele de judecată eronat au aplicat și au interpretat legea materială.

În susținerea cererii de recurs, Ministerul Finanțelor a indicat că, instanța de apel, la emiterea deciziei din 17 februarie 2015, nu numai că a omis recomandările din decizia Curții Supreme de Justiție din 25 iunie 2014, dar a judecat cauza fără a da o apreciere legală și fără a se expune asupra motivelor invocate în apel.

Menționează recurentul că, în speță, nu este o sentință de achitare integrală, Agachi Viorel fiind achitat doar de învinuirea adusă în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.186 alin. (5) CP, în privința art.195 alin. (2) CP sentința fiind în vigoare. Totodată, susține că, faptul încetării procesului penal în baza art. 290 alin. (1) CP nu constituie temei de reabilitare care ar oferi intimatului dreptul la repararea a careva prejudicii, afirmând că, potrivit prevederilor art.65 alin. (3) pct. 2) CPP, persoana se consideră achitată, dacă sentința este integral de achitare.

Astfel, consideră că Agachi Viorel nu poate pretinde la repararea prejudiciului cauzat în condiția în care acesta nu a fost achitat pe toate capetele de acuzare.

Referitor la salariul ratat solicitat de intimatul Agachi Viorel, consideră că instanțele ierarhic inferioare eronat au dispus încasarea salariului mediu al unui lucrător pe mun.Chișinău, în condițiile în care, din materialele cauzei rezultă că acesta, la momentul reținerii, avea calitatea de salariat. În asemenea situație, urma să fie prezentate probe privind cuantumul salariului avut până la reținere în vederea determinării prejudiciului cauzat.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

La materialele dosarului lipsesc date privind expedierea copiei deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 februarie 2015 în adresa Ministerului Finanțelor, însă reprezentantul recurentului insistă că a făcut cunoștință cu decizia dată la 22 aprilie 2015.

În circumstanțele relevate, recursul declarat de către Ministerul Finanțelor la 11 mai 2015 se consideră a fi depus în termenul prevăzut de lege.

La 01 iunie 2015, în adresa intimaților Agachi Viorel, Procuratura Generală și Ministerul Afacerilor Interne a fost expediată copia recursului declarat de către Ministerul Finanțelor cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

La 10 iunie 2015, intimata Procuratura Generală a depus referință, solicitând admiterea recursului declarat de către Ministerul Finanțelor și casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 februarie 2015 pe care o consideră neîntemeiată.

Alte referințe la recursul declarat de către Ministerul Finanțelor nu au fost depuse.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 12 august 2015 recursul Ministerului Finanțelor a fost declarat admisibil.

În conformitate cu art. 444 CPC, prezentul recurs se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele recursului declarat și a referinței depuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat, care urmează a fi admis cu casarea deciziei Curții de Apel Chișinău și remiterea pricinii la rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 241 alin. (5) CPC, în motivarea hotărârii se indică circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Iar, potrivit art. 373 alin. (1) și (5) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În speță, instanța de recurs constată că, contrar normelor de drept enunțate, decizia instanței de apel conține o motivare insuficientă, ultima neexpunându-se în privința principalelor motive ale apelului, și anume, modul de calculare a salariului

de care a fost privat intimatul-reclamant Agachi Viorel în urma acțiunilor ilicite și faptul dacă acesta întrunește condițiile de reabilitare, care i-ar fi oferit dreptul, în condițiile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, la repararea prejudiciului material și moral.

Or, unul din argumentele de bază invocate de către Ministerul Finanțelor, atât în cadrul examinării cauzei în fond, cât și în cererea de apel, argument în privința căruia instanța de apel, de altfel, nici nu s-a expus, este faptul că nu există o sentință de achitare integrală a lui Viorel Agachi, ultimul fiind achitat doar pe art. 186 alin. (5) Codul penal, pe când pe art. 290 alin. (1) CP procesul a fost încetat în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

Instanța de recurs consideră că aceste circumstanțe urmau a fi supuse unei analize și verificări minuțioase, întru stabilirea existenței temeiului de reabilitare a lui Viorel Agachi, care ar acorda dreptul la despăgubire, în sensul în care se pretinde. Afară de aceasta, atât instanța de fond, cât și instanța de apel urmau a solicita decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 08 iulie 2010, pentru a verifica pe care capete de învinuire a rămas în vigoare sentința primei instanțe, având în vedere că art.195 alin. (2) CP a fost exclus prin Legea nr. 277 din 18 decembrie 2008, în vigoare din 24 mai 2009.

Mai mult ca atât, instanța de recurs reține că a rămas fără examinare de către instanța de apel argumentul recurentului Ministerul Finanțelor ce ține de aplicarea incorectă de către prima instanță a legii la calcularea prejudiciului material ca salariu ratat.

Astfel, art.8 alin. (3) lit. a) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, stabilește expres că pentru cuantificarea prejudiciului reparabil, câștigul mediu lunar se calculează persoanelor angajate prin contract de muncă - prin aplicarea modului de calculare a salariului mediu în conformitate cu legislația. Potrivit materialelor dosarului intimatul Agachi Viorel, la momentul reținerii și intentării dosarului penal, era angajat în câmpul muncii (f.d. 65).

În același timp, atât prima instanță, cât și instanța de apel și-au motivat soluția privind calcularea câștigului mediu lunar în baza art. 8 alin. (3) lit. c) din Legea menționată – persoanelor care nu au lucrat din motive întemeiate, luând ca bază de calcul salariul mediu pe țară.

Se reține că date despre salariul mediu lunar al intimatului-reclamant Agachi Viorel la locul de muncă – SRL "Catalan", nu se regăsesc în materialele dosarului.

Prin prisma prevederilor art.442 CPC, instanța de recurs este în imposibilitate de a administra probe în acest sens.

Astfel, în situația prezentei omisiuni, când instanța de recurs este în imposibilitate să o corecteze la examinarea pricinii în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează asupra remiterii pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

La caz, se atenționează că, la 25 iunie 2014, Curtea Supremă de Justiție, judecând recursul Ministerului Finanțelor împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2013, a remis pricina la rejudecare anume din motivele menționate, indicând că instanța de apel nu s-a expus asupra acestora. Prin urmare, cauza dată este restituită repetat la rejudecare pe aceleași temeiuri.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat într-o manieră certă că, în cadrul dezbaterilor judiciare nu s-a înlăturat neclaritatea privind cuantificarea prejudiciului reparabil - salariul mediu al intimatului-reclamant Agachi Viorel de la momentul începerii urmăririi penale, eroare judiciară care nu poate fi corectată de către instanța de recurs în cadrul examinării pricinii în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Ministerul Finanțelor, a casa integral decizia Curții de Apel Chișinău din 17 februarie 2015, cu restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și, reexaminând pricina, să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 17 februarie 2015 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Agachi Viorel împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Comisariatului General de Poliție mun. Chișinău, Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Ion Corolevschi

Galina Stratulat

Iuliana Oprea

Ion Druță